

L'ARQUITECTURA TRADICIONAL DE SIMAT DE LA VALLDIGNA. CARÀCTERS CONSTRUCTIUS I LÍNIES PER LA SEUA CONSERVACIÓ.

ANNA FONS MARTÍNEZ

TREBALL FI DE GRAU - NOVEMBRE 2016
TUTORA: CAMILLA MILETO

ESTCOLA TÈCNICA SUPERIOR D'ARQUITECTURA
UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE VALÈNCIA

RESUM

En aquest treball es realitza un estudi de l'arquitectura popular del municipi de Simat de la Valldigna. Es fa una primera aproximació històrica cap al procés de formació del municipi així com l'evolució dels habitatges fins a la primera meitat del segle XX. S'aprofundeix en l'estudi del patrimoni que ha arribat fins a l'actualitat centrant-nos en les cases humils o abandonades, datades al voltant del segle XIX, que no han estat modificades respecte al seu estat original. La segona part del treball es basa en els estudis ja realitzats sobre la restauració arreu del País Valencià amb l'objectiu de proporcionar unes línies guia adaptades als elements constructius de les façanes i a les problemàtiques concretes que apareixen en els casos d'estudi

En el presente trabajo se realiza un estudio de la arquitectura popular del municipio de Simat de la Valldigna. Se hace una primera aproximación histórica hacia el proceso de formación del municipio, así como de la evolución de las viviendas hasta la primera mitad del siglo XX. Se profundiza en el estudio del patrimonio que ha llegado hasta la actualidad, centrándonos en las casas humildes o abandonadas, fechadas hacia el siglo XIX, que no han sufrido modificaciones respecto a su estado original. La segunda parte del trabajo se basa en los estudios ya realizados sobre la restauración a lo largo del País Valenciano con el objetivo de proporcionar unas líneas guía adaptadas a los elementos constructivos de las fachadas, así como a las problemáticas concretas que aparecen en los casos de estudio.

This dissertation examines the vernacular architecture of Simat de la Valldigna which is a village located in the País Valencià, an autonomous region in the east of Spain. Firstly, housing evolution up to the mid of 20th century is analysed from a historic perspective which also includes the process of the village formation. Special emphasis has been place on surviving heritage dated over the 19th century with special focus on simple or abandoned houses with no significant modification to their original state. Secondly, documented restoration works through the País Valencià have been studied in order to provide some guidelines to facilitate both the understanding of particular constructive elements in facades and the specific problems that were generally found in the case studies.

PARAULES CLAU

Arquitectura popular, Simat de la Valldigna, rehabilitació, façanes, elements constructius.
Arquitectura popular, Simat de la Valldigna, rehabilitación, fachadas, elementos constructivos.
Vernacular architecture, Simat de la Valldigna, rehabilitation, facades, constructive elements.

ÍNDEX

INTRODUCCIÓ	07
Justificació del treball.	08
El mètode.	09
ELS CARRERS	11
La història.	12
La secció urbana.	13
LES CASES	17
La història.	18
La evolució.	19
La descripció.	20
Les façanes.	30
L'ARQUITECTURA EN DETALL	33
La coberta.	34
El mur.	35
Els buits.	37
Els balcons.	38
Les reixes.	39
Les portes.	40
Les finestres.	42
Els elements impropis.	44
CONCLUSIÓ	47
ÍNDEX DE FIGURES	51
BIBLIOGRAFIA	53

INTRODUCCIÓ

Figura 01: Vista aerea de Simat des del sud.
Figura 02: Vista aerea de Simat des del Nord-Oest.

INTRODUCCIÓ

JUSTIFICACIÓ DEL TREBALL

L'objectiu d'aquest treball és aprofundir en la coneixença de la tradició constructiva i dels mètodes per a la seua conservació i adaptació a les necessitats actuals. Tot açò centrat en el cas de Simat de la Valldigna, municipi que ha anat evolucionat des dels temps dels àrabs fins arribar a l'estat actual.

Aquesta evolució, com tota en la que es basa l'arquitectura popular tradicional, s'ha dut a terme mitjançant un mètode empíric, milers de proves, anys d'experiència i millora de tècniques per arribar a un model constructiu ben definit, arrelat a l'entorn del municipi que, en les últimes dècades, va desapareixent a poc a poc.

És l'emplaçament i el paisatge que envolta Simat el paràmetre probablement més definitori d'aquesta tècnica ja que proporciona tant els condicionants (clima, assolellament, terra fèrtil de conreu, relacions amb els nuclis veïns...), com els mitjans (arenas, graves, pedres, fusta, guix...) que han dut a l'arquitectura tradicional fins aquest punt. Per tant, aquest tipus de construcció respon tant a l'economia, l'ecologia i la qüestió d'identitat.

A l'economia per recórrer als productes que més a la mà es tenen i emprar-los d'una forma immediata i sense grans processos de transformació. Per conformant-se buscant la pròpia ventilació natural i l'assolellament, l'aprofitament de materials. Temes que llavors responien a l'economia però que ara, a més a més, tenen valors ecològics i de respecte per la natura de l'entorn. I, per últim, a la identitat ja que aquesta arquitectura ha sigut duradora, ha conformat l'escenari de les vides dels habitants del poble que, en gran part, són els avantpassats dels actuals i que, per tant, reconeixen en aquesta arquitectura l'essència de la casa dels seus pares o la dels seus avis.

De la mateixa forma que la identitat d'una persona és única, també ho és la d'un poble. Igual com passa amb les persones, els pobles tenen característiques similars entre els del seu entorn, la seua cultura o, fins i tot, en aquest cas, entre els pobles units per la Mediterrània. No obstant això, cadascun té els seus trets característics, les seues adaptacions a les formes de fer, al tipus de materials que apareixen en les seues muntanyes i, d'una forma molt important, als seus artesans.

És un fet constatable que en les últimes dècades tota aquesta tradició ha sofert un canvi molt gran degut a la globalització i a la industrialització. Francesco Doglioni diu que mentre aquestes dinàmiques transformen les grans ciutats, a les aldees les ignora, i açò en certa manera les salvaguarda. Però el cas de Simat de la Valldigna i dels municipis similars no és aquest. En una posició relativament pròxima a les zones que s'han desenvolupat més, com València, ha pogut sobreviure a la falta d'industrialització. Sense els seus avantatges des del punt de vista del treball per exemple, si que han arribat els elements com portes, finestres o materials de construcció fruit de la producció seriada que han aportat innovació i practicitat però que, tot i això, han anul•lat totalment aquest fet diferencial que ajuda a construir la identitat dels municipis.

Amb la intenció d'aportar formes de conservació i reutilització dels diferents elements de l'arquitectura tradicional local, també s'intenten preservar tots aquests valors amb el

clar objectiu de no renunciar a la comoditat i practicitat actual però mantenint aquests principis d'economia, ecologia i identitat.

D'una banda l'economia perquè una rehabilitació ben feta pot resultar més barata que l'obra nova. És lògic ja que s'intentarà reutilitzar tots aquells elements que les seues condicions ho permeten.

D'una altra banda l'ecologia, per tots els aspectes ja citats però també per la comparació amb els sistemes constructius actuals. Per exemple, en una casa antiga, amb murs de pedra, és necessitarà molt menys un sistema de refrigeració artificial que en les construccions actuals. A més, s'evita aprofundir en el consumisme, moltes vegades immediat i sense sentit, que impera en la societat actual, on es prefereix llançar i comprar de nou que reparar. Per no parlar de la diferència del nivell de contaminació i de la petjada ecològica que produeixen tots dos sistemes.

Per últim, es preserva la identitat pròpia a nivell de municipi, tan important en l'ambient, que proporcionen les construccions com les formes de viure que es donen en i entre elles.

Aquest estudi, per falta de temps i de mitjans, es centra només en els elements que conformen els carrers i les façanes, ja que són aquests els que gaudeix la totalitat de la població i que, d'altra banda, poden esdevenir una inversió econòmica a nivell municipal des del punt de vista del turisme. Simat de la Valldigna es troba en un paratge paisatgístic de gran bellesa, igual que alguns dels monuments que té i l'arquitectura, si se'n té cura, podria estar al mateix nivell.

EL MÈTODE

Per realitzar aquest estudi s'han analitzat les cases de la zona que conformava el poble de Simat de la Valldigna fins a l'inici del segle XIX. Per a açò s'han elaborat unes fitxes individuals de cada casa construïda abans del segle XX agafant de referència les de l'estudi de patrimoni del Pla General de Simat de la Valldigna elaborades per la historiadora Isabel Canet però ampliant-les en aquells temes d'especial interès per a l'àmbit arquitectònic. Així s'ha parat atenció als diferents elements que presenten les cases englobades dins d'una època i d'un nivell social i econòmic determinat, deixant de banda aquelles que sobreixien d'aquesta classificació per no considerar-les representatives per al conjunt. S'han tingut en compte també les dinàmiques de modificacions posteriors, tant les de reparacions com les de substitució. Els elements que amb els anys han desaparegut, els que encara s'han mantingut i els que han fet acte de presència. Tot amb l'ajut de la tradició oral, d'estudis previs ja publicats i de fotografies que revelen el procés des de 1915 en avant.

Amb totes aquestes dades s'han intentat donar solucions constructives generalitzades, basades en l'experiència de bibliografia específica de la zona i d'altres municipis. Aquestes solucions, no obstant això, no pretenen ser una guia d'actuació única. Com ja s'ha dit, cada casa és única, per tant també ho seran els seus elements, les seues patologies i les necessitats dels seus habitants. Aquestes són moltes variables que fan impossible el diagnòstic exacte, segur i generalitzat. Cada cas necessitarà de l'estudi d'un professional en la matèria específica que podrà assessorar amb major coneixement de causa i fiabilitat. Encara que aquest estudi si que aspira a ser una mostra de les diferents actuacions a desenvolupar i de tot el ventall de possibilitats que va més enllà de tirar i comprar.

ELS CARRERS

Figura 03: Carrer Santa Anna, any 1915

ELS CARRERS LA HISTÒRIA

Si s'observa la forma de Simat, ja siga des d'alguna de les muntanyes que l'envolten o des de dins, s'aprecia que està format per quatre carrers allargats en contraposició a altres que el creuen transversalment.

Recurrent als diferents estudis històrics que s'han fet sobre aquesta àrea es pot concloure que el poble deu aquesta forma allargassada al fet que va créixer a partir d'una de les arteries de comunicació més importants del país. El que avui coneixem com el carrer Major en el seu dia va ser la connexió entre Gandia i Alzira, de camí cap a València, així com l'enllaç amb Xàtiva. A partir d'aquest camí va començar a desenvolupar-se el poble que, en inici, estava format per una de les galtes del carrer de l'Om, pel carrer del Pou, el de Sant Roc i les seues portelles que donaven al barranc que hi havia a l'actual carrer Calvari. Açò és fàcilment verificable amb la simple observació morfològica, ja que aquests carrers són els més irregulars i tortuosos, dignes dels pobles àrabs. Segons les fonts consultades, la plaça més antiga i on es trobava la primera mesquita és l'actual plaça del Metge Ramiro Calatayud. Aquesta hauria acabat cedint importància a la plaça de La Constitució, en aquell moment plaça de l'Om. Amb l'arribada dels cristians es va desenvolupar el Ravalet, amb els carrers del Toro i de Santa Anna. Posteriorment aparegué l'església amb el carrer que rep aquest nom, el de Sant Antoni i el de Cervantes (anteriorment del Corralot). Així com la connexió entre els antics nuclis, la zona de la Font Gran i el carrer del Convent. Ja en una època prou posterior el poble va anar desenvolupant-se en la direcció de la Font Menor i pels voltants del Monestir.

Així doncs, amb una evolució tan complexa i amb segles d'història, és palés que no tots els carrers foren creats de la mateixa manera i, per tant, tots són diferents. És obvi que no es pot demanar el mateix del carrer Sant Roc que d'algun dels carrers més recents. És impossible esperar que allí càpiga aparcament i pas per a cotxes i que encara quede espai per a les persones. Per això, a continuació, es proposen diverses fitxes tècniques amb la intenció de reconciliar el poble amb la seua antiguitat i les seues pròpies característiques.

De les coses que s'han perdut sembla essencial recuperar l'espai per a les persones, per a caminar però també per a parar-se a xerrar o per a traure la cadira a la fresca i que aquest costum no depenga dels guals que se li paguen a l'Ajuntament o del tram de vorera en el que es puga aparcar cada dia. Per a açò s'ha de crear consciència del que és públic, de tot el veïnat, per a arribar a un espai més amable i basat en les persones. Per a açò és indispensable implicar a la ciutadania en la cura i la gestió de l'espai però açò no es donarà sense una planificació ja siga de banda de la col·lectivitat o de l'administració. Però, per ara, centrant-nos en l'aspecte històric del municipi ja podem recuperar, almenys, dos aspectes. Un és l'arbrat del carrer i és que com s'explica al Capbreu de 1600 era habitual que les façanes disposaren d'una o dues moreres que les dotaven d'ombra benèfica tant per a les pròpies cases com per a la gent que camina o que s'està al carrer. D'altra banda, no fa tant de temps, els carros s'entraven a les cases per no tindre'ls al carrer i aquesta és una altra costum que cal recuperar ja siga amb garatges privats o públics.

Per últim, Simat de la Valldigna, té una cosa que és essencial conservar: la relació amb el propi paisatge. Si s'observa bé, excepte alguns punts centrals, des de la majoria dels carrers transversals s'arriba o bé a la muntanya (els de dalt) o bé a l'horta (els de baix) i des dels longitudinals hi ha unes fantàstiques vistes a Penyalba o a la resta de muntanyes que l'envolten.

ELS CARRERS LA SECCIÓ URBANA

Com ja sabem per la documentació, els carrers antigament eren arbrats mentre que per les fotografies antigues podem observar fàcilment que no tenien paviment, caminaven sobre la mateixa roca que constitueix la falda del Toro. Per tant, aquesta no serà una feina de conservació com es fa a altres localitats, ja que els carrers de Simat mai han tingut un empedrat propi del paviment de l'època, el que s'haurà de fer ací és trobar una conciliació entre la forma dels nostres carrers heretats i el tipus de vida que volem donar-los.

Es proposa eliminar els nivells dels carrers de manera que tots ells siguin accessibles per a carros, cadires, etc. mentre que, al mateix temps, evitem l'existència d'aquestes voreres tan estretes que no permeten caminar amb comoditat ni molt menys amb companyia. Ara bé, pot vindre bé una diferenciació al paviment senyalitzant el pas dels cotxes i, de passada, la possibilitat d'enterrar totes aquelles instal·lacions que, de moment, es troben a les façanes de l'edifici. De la mateixa forma com es troba enterrada la instal·lació hidràulica es podria fer amb l'elèctrica, guanyant així estètica als carrers. Per suposat, per a poder gaudir dels carrers lliures d'obstacles per a l'ús de les persones seria imprescindible restringir l'aparcament en els carrers d'amplàries més reduïdes. Clar està que s'haurien de donar alternatives, afavorint l'aparcament als garatges i creant bosses d'aparcament públiques.

Seguint amb el tema de l'electricitat, s'hauria de tindre en compte la il·luminació utilitzada ja que ha de ser adequada per a la grandària de l'espai així com discreta i que no moleste als usuaris.

S'ha de tindre en compte també la integració d'objectes, com ara els cartells comercials. No fa el mateix efecte un cartell de publicitat com un cartell que pugui ser de fusta i amb una millor integració en el context. I, també, els contenidors de fem, per als que s'hauria de trobar una forma discreta i ordenada.

Per últim, és imprescindible la sensació que donen els materials i els colors de les façanes ja que són les que donen aquesta atmosfera als carrers tradicionals. Ara bé, això es tractarà més detingudament.

Figura 04: Evolució de l'àrea construïda segons els estudis consultats.

ESPAIS PÚBLICS ARBRATS.

Sempre s'hauria de recórrer a espècies autòctones per la bona adaptació al clima i l'estalvi de recursos en reg i cures, a més en les zones on afecten a cases, haurien de ser de fulla caduca per a no impedir l'assolellament durant els mesos de més fred.

Per al paviment, terra consolidada, si es vol, en les zones transitades es pot mesclar amb un 5% de calç o calç hidràulica que fixa el terreny i permet el filtrat d'aigua de pluja i per tant, tindre cura del subsòl, aquest paviment permet respectar les inclinacions naturals del terreny.

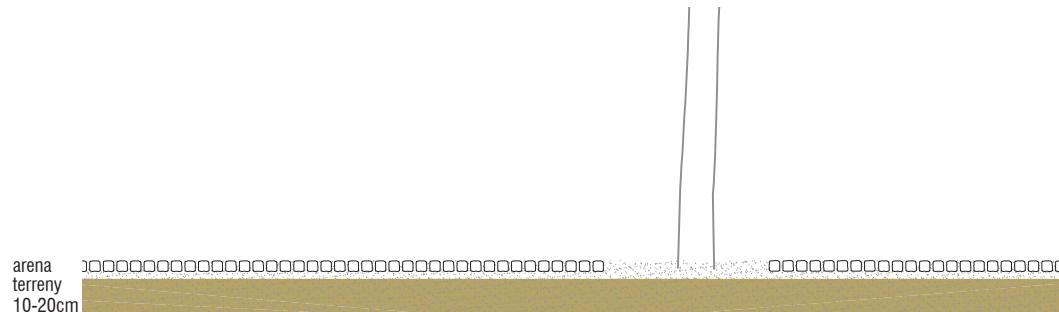

Figura 05: Detall constructiu per a la pavimentació.

CARRERS

S'hauria d'evitar el formigó, per motius estètics, però també, i més important, perquè no permet el filtrat de l'aigua i perquè qualsevol simple reparació d'instal·lacions implica trencar-lo i fer la reparació deixant pedaços.

Figura 06: Parc del riu vaca, any 2016

Figura 07: Carrer del Convent, abans de l'any 1950

LES CASES

Figura 08: Carrer Major, any 1915
Figura 09: Carrer Major

LES CASES LA HISTÒRIA

Les cases de Simat han anat variant amb el pas dels segles i, encara que cada casa és diferent, han tingut unes guies conjuntes en la seua evolució, sobre tot, les de famílies més humils, que han sigut la majoria.

Abans d'aprofundir en el patrimoni existent sembla interessant descobrir, en la mesura possible, l'evolució que ens ha dut fins ací, tant en temes constructius com funcionals. Les construccions en aquesta àrea han sigut sempre entre mitjanes, sense cap separació amb les cases veïnes llevat del mur de pedra, que servia alhora d'element estructural i es perllongava fins convertir-se en el tancament del corral, encara que en aquest cas amb una altura més reduïda.

Les primeres cases només tenien un únic espai cobert que englobava totes les funcions. Amb el temps va anar desenvolupant-se la necessitat d'intimitat i amb ell les habitacions per a dormir i per a guardar els béns més preuats, elements per al treball com la cambra o el porxo a l'eixida del corral que inicialment servia de sequer i ja, posteriorment, s'han anat especificant les funcions de cada espai separant la cuina de l'estança principal. A l'inici les cases eren extremadament humils, tenien per paviment terra xafada per l'ús. De la tradició àrab quedaven les estores però, la majoria de vegades, d'un nivell adquisitiu massa elevat. Pel que fa als pous per a l'extracció d'aigua només n'hi havia a les cases benestants, mentre que espais per a la higiene personal no n'hi havien enlloc. Les primeres construccions es sostenien amb els murs portants, amb planta baixa i una cambra com a molt. Els murs es feien de pedra sense treballar, amb morter d'argila, arena i calç. A finals del segle XVII aparegueren les rajoles, encara que llavors només s'empraven per a particions interiors (fins aleshores fetes amb pedra més fina i fins i tot canyís). Amb els anys la rajola va anar fent-se un lloc a les façanes, amb l'aparició dels murs mixtos, amb la part central de pedra i els cantons o el perímetre dels buits de rajola, per ser més fàcil de treballar i més regular. En els últims segles les cases han passat a ser completament d'aquest material, aportant avantatges, com que es podien construir més altures o un sistema estructural basat en pilars a més dels murs de càrrega. A pesar d'aquesta evolució els murs sempre s'han recobert de la mateixa manera: enlluïts i blanquejats amb calç. Les cobertes es mantenen igual: amb bigues de fusta, les més humils sense cap tractament, canyís trenat amb cordell i, a sobre, les teules. Tota aquesta evolució serveix, al present estudi, per a ordenar les fitxes tècniques que venen a continuació on cada una explica amb més deteniment tots els elements constructius del patrimoni que encara avui es conserven.

De tot açò s'ha de recuperar la sostenibilitat. Les cases del poble han estat construïdes amb materials del mateix terme. D'una. Per una banda, la fusta dels arbres autòctons, les canyes del riu, la pedra i la calç de les muntanyes i les teules i rajoles produïdes artesanalment per veïns que feren d'açò el seu ofici. I, per altra banda, l'aprofitament del patrimoni existent. Sempre és més sostenible per al medi i per a la pròpia economia adaptar i millorar l'existent que construir de nou.

Per tant, és necessari conservar l'arquitectura vernacla. Amb la vida moderna s'han importat nous tipus de casa des d'altres parts del món. En canvi, les cases tradicionals s'han

desenvolupat a Simat durant tots els segles que ha existit el poble. Té les millors parts d'allò que les diverses cultures i segles li han aportat, creant així una arquitectura pensada justament i única per a aquest poble. Per tant, cap altra aconseguirà adaptar-se tan bé ni resoldre millor les necessitats que se li requereixen. És feina del veïnat mantenir-la i continuar aportant-li les millores que permet aquesta època.

LES CASES EVOLUCIÓ

Centrant-se en les cases més antigues del poble es veu que la majoria estan deshabitades. És per això que algunes es conserven amb molts elements que, generalment, s'han perdut i que ajuden a bastir el present estudi. Aquests elements, sense cap dubte, són dignes de conservació i d'inclusió a la vida actual.

La morfologia inicial d'aquestes cases es basava en una planta baixa que feia d'habitatge, seguida del corral amb la palla amb l'espai per als animals i la planta primera com a cambra. Segons la capacitat econòmica de la família o l'ofici al qual es dedicaren, podien aparèixer cases amb dues cambres o cases amb una sola cambra de doble altura (com és el cas especial de Sant Roc 10 i 8, que inicialment conformaven una sola casa dedicada, probablement, a la producció de seda) .

Amb els anys, l'ampliació de la família, de l'economia i el desig d'intimitat, la planta primera, antigament cambra, va anar canviant d'ús o diversificant-se amb l'aparició d'espais habitables, comunament dormitoris, associats als espais més pròxims al carrer i a les finestres. A les cases de dues cambres, la segona habitualment es va mantindre com a cambra. En els casos de més benestar econòmic, açò va afectar la morfologia de les façanes amb l'aparició de balcons associats a una de les finestres engrandides, seguint l'eix vertical de la porta a la planta baixa. En canvi, en l'altre extrem, el de més pobresa, es limitaren a afegir les parets divisòries sense cap altre tractament. Ni tan sols referent al sostre que continuava sent la coberta de canyís i troncs de fusta a les cases més humils.

Arribat a aquest punt, les cases que es construïen de nova planta, ja en parets de rajola, responien a un esquema més centrat en la comoditat de l'habitatge i menys en la producció agrícola. En la majoria de casos es continuava amb l'esquema funcional, en el que aprofundirem més avant, però ja es construïa el primer pis en vistes a ser habitat com una part més de la casa o, directament, com a un habitatge separat (pràctica molt comuna als inicis del segle XIX). Algunes cases continuaren tenint una altura extra com a cambra encara que mai es sobrepassaren les altures que ja tenia el poble en anterioritat, és a dir, planta baixa, primer pis i una cambra. A pesar de continuar amb la mateixa distribució, inclòs el corral, sí que aparegueren canvis estructurals. Ja que el fet de construir amb rajola permetia la introducció de pilars centrals en les cases més amples, és a dir, es passava d'una estructura de murs portants a una mixta.

Figura 10: Coberta de troncs i canyís recoberta amb guix.
Figura 11: Coberta de bigues i biguetes de fusta tallades i canyís
Figura 12: Revoltons amb peces ceràmiques.
Figura 13: Forjat de bigues, biguetes i revoltons .

A nivell de la façana, les millores es notaren en la possibilitat de fer tancaments amb vidre i amb un control major de l'aïllament tèrmic. Així, les finestres passaren de ser l'espai reduït i just per a la ventilació a tindre proporcions verticals i amples, a manera de portes sobre balcons, protegides per fusteries treballades amb vidre. Els balcons rarament eren correguts sinó que s'adaptaven a les dimensions de les noves finestres; tampoc tenien una volada excessiva ja que estaven pensats per a eixir puntualment, per a mirar, per a parlar, però no per a desenvolupar allí cap acció de llarga estada. Aquest tipus és del que més exemples es conserven hui en dia, ja siga per ser de construcció més recent o perquè les diverses reformes sobre les cases més antigues les han portat per aquesta forma d'evolució.

En l'actualitat aquestes reformes continuen fent-se però amb una gran diferència. S'ha deixat el treball artesà local en benefici de la producció industrial seriada. Així el que abans eren uns tancaments de fusta propis de la zona, amb característiques comuns al territori veí però amb particularitats concretes de l'artesà, han passat a ser elements seriats sense cap tipus d'identitat ni originalitat. Així amb la pèrdua de cada element per separat s'ha perdut també la identitat de la casa, la del carrer i la del poble.

LES CASES DESCRIPCIÓ

Per a explicar l'esquema d'aquesta tipologia d'habitatge és indispensable l'estructura a la que s'han referit els habitants d'aquestes cases habitualment: les nevades. Les cases estan conformades pels murs portants (de pedra, inicialment, després mixtos i finalment de rajola) que suporten les bigues de fusta que transmeten l'esforç del forjat, format per bigues perpendiculars als murs i biguetes de fusta i revoltons de rajola. Aquest esquema estructural no està aïllat de la part funcional de l'habitatge. L'espai entre bigues conformava les nevades i cadascuna d'elles tenia assignades uns usos i unes peces funcionals. Habitualment, les cases estaven formades de tres nevades (corresponent als espais entre bigues) i el corral. Aquest és l'esquema seguit per a l'explicació:

Figura 14: Carrer Sant Roc, 25 any 2005.

Figura 15: Carrer Sant Roc, 25 any 2015.

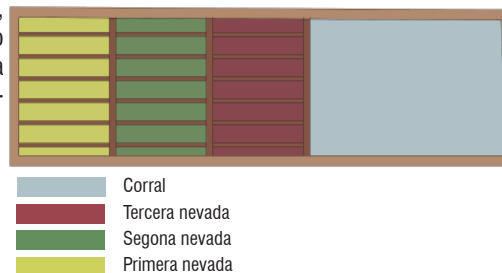

Figura 16: Esquema estructural i organitzatiu.

CORRAL: Era l'espai reservat per al bestiar i les feines de camp, per tant estava sense pavimentar i solia tindre vegetació. Tenia una pallissa a l'altre extrem on es trobava el pessebre, en algunes cases de Simat encara es poden veure aquestes construccions de pedra, terra i, en les cases amb més recursos, rematades amb un tronc. En aquest espai fou on s'afegí l'espai per als banys i servicis quan arribaren a tota la població.

TERCERA NEVADA: Es trobava la segona habitació de la casa, degut a la pendent sobre la que es troba Simat, era habitual que estiguera en un nivell més elevat, servint-se dels primers graons de l'escala per a economitzar en el moviment de terres.

Antigament, per la part on passava el carro es trobava "l'eixideta", a l'exterior coberta amb canyís a una altura més elevada que el forjat interior. En les cases més benestants ací es trobava el pou. Posteriorment, fou ací on la cuina moderna va trobar el seu lloc ja que era més fàcil per a l'evacuació del gas.

SEGONA NEVADA: Es trobava l'espai d'estança principal des del qual també s'accedia a l'escala. Aquest espai, a banda del mobiliari tenia la xemeneia amb les pintures de motius naturals pròpies del S. XIX i principis del XX, els rebosts a l'interior dels murs i, en les cases més antigues, bancs de pedra en torn a la xemeneia.

PRIMERA NEVADA: Solia constar de l'entrada ben gran per als carros. De fet, en molts portals encara és pot apreciar la forma tallada per a facilitar-ne l'accés. Açò continuava en unes bandes de paviment més resistent que arribaven fins al corral. Les portes de casa solien estar obertes encara que a l'interior hi havien unes cortines per a proporcionar més privacitat. L'altra part de la façana l'ocupava una habitació que, degut a la geometria habitual de la parcel·la, era l'única de la planta baixa amb finestra al carrer.

A les pàgines següents s'exposen alguns exemples de les fitxes emprades per a l'estudi dels casos particulars d'habitatges.

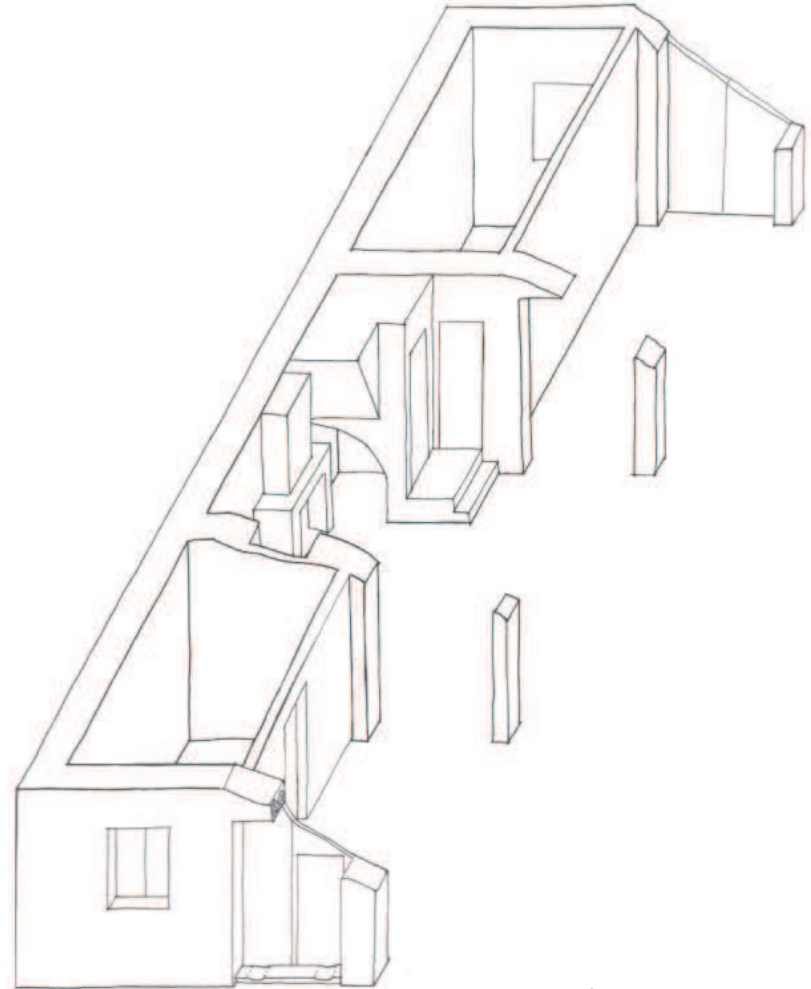

Figura 17: Esquema funcional i formal.

FITXES: ANTIGA

C/ del Convent 3

ANÀLISI DESCRIPTIVA

Tipologia: Antiga, planta baixa + cambra

Cronologia aproximada: 1850 - 1880

Estat de conservació: Bo

Ús actual: Habitatge, desocupat, actualment en venda.

Història: reforma amb adaptació dels buits de planta baixa, probablement també s'haurà modificat la planta primera, va disposar d'un pati més gran que li donava eixida al Passeig Nou d'Octubre però s'ha venut per separat i actualment s'ha construït una casa de nova planta.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS

Coberta, volada: Coberta de biguetes de fusta i canyís. Teula àrab. Volada de rajola de tres files, dues a través i la del mig en diagonal.

Murs, tècnica, recobriments: Recobriments de la reforma amb un enlluït de cement i una pintura damunt. Mur de rajola.

Buits: Presenta els buits sense ordre típics d'aquesta tipologia.

Dintell: de fusta, el de la porta queda vist. Els de les finestres de planta baixa, substituïts.

Llindar: Substituït.

Portes: de fusta doble amb una retallada

Finestres: Substituïdes en la planta baixa de forma inadequada, les de planta primera originals, de fusta cegues

Canal i baixants: posteriors. Encara que en la imatge més antiga ja s'aprecien.

ELEMENTS IMPROPIIS

Instal·lacions: Cables a la façana, obertura al costat de la porta

Altres: sòcol, cortina metàl·lica, il·luminació pública.

Figura 18: C/ del Convent 3. Meitat del segle XX.

Figura 19: C/ del Convent 3

FITXES: ANTIGA

C/ Major 36

ANÀLISI DESCRIPTIVA

Tipologia: Antiga, planta baixa + primer pis.

Cronologia aproximada: 1881 - 1900 (reforma sobre construcció prèvia)

Estat de conservació: Bo

Ús actual: Habitatge

Història: Té portella al carrer de la Mare de Déu de Gràcia, actualment està dividida en tres habitatges diferents.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS

Coberta, volada: Coberta de biguetes de fusta i canyís. Teula àrab. La volada és una combinació de motllura i rajola al través discontinua (dentells).

Murs, tècnica, recobriments: mur de rajola, amb enlluït de calç i pintura

Buits: encara es pot apreciar el buit menut inicial propi de la tipologia, encara que en la reforma s'haja afegit el balcó amb condicionament del primer pis.

Dintell: en les portes originals, arcs rebaixats.

Lindar: de pedra, original

Portes: de doble batent amb porta retallada, conserva la vidriera de protecció. Apareix una porta secundària i posterior per a accés del primer pis.

Finestres: la de la planta baixa substituïda. la de la planta primera finestra cega de fusta, falta comprovar el balcó.

Balcans, reixes: de mènsula i ferro forjat. Reixes d'estil 1880

Canal i baixants: Les comparteix amb la casa veïna

ELEMENTS IMPROPIS

Instal·lacions: Cables a la façana, comptadors

Altres: sòcol, cortina metàl·lica, bústia, senyal de tràfic, persiana.

Figura 20: C/ Major 36

Figura 21: C/ Major 36

FITXES: ANTIGA

C/ Sant Roc 27

ANÀLISI DESCRIPTIVA

Tipologia: Antiga, planta baixa + dues cambres

Cronologia aproximada: Segle XVIII

Estat de conservació: Dolent

Ús actual: Habitatge desocupat

història: Trau portella al carrer Calvari. Tant per la façana del Carrer Sant Roc com per la del Carrer Calvari sembla que formara una mateixa unitat amb la veïna 25.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS

Coberta, volada: Coberta de bigues de fusta i canyís. Teula àrab. Volada de rajola de tres files, dues a través i la del mig en diagonal.

Murs, tècnica, recobriments: Murs de maçoneria amb un enlluït molt deteriorat que deixa perfectament a la vista la textura del mur, originàriament emblanquinada.

Buits: Buits sense un patró fixe, propi d'aquesta tipologia.

Dintells: de fusta, encara que pareix que s'hagen redimensionat algunes finestres per a la fusteria.

Llindar:portal de pedra artificial.

Portes: Porta doble amb vidriera per a il·luminació i reixes.

Finestres: Finestró en la planta baixa, finestres de fusta cega en les cambres, algunes ja han desaparegut.

Reixes: ferro forjat enrasades.

Canal i baixants: No en té

ELEMENTS IMPROPIS

Instal·lacions: Cables de la instal·lació elèctrica i comptador

Altres: senyals de tràfic.

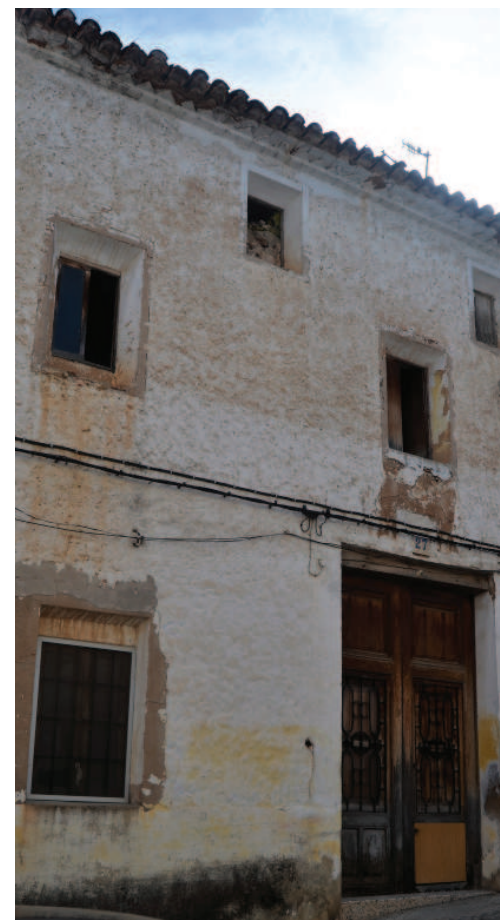

Figura 22: C/ Sant Roc 27

FITXES: ANTIGA

C/ de l'Om 8

ANÀLISI DESCRIPTIVA

Tipologia: Antiga, planta baixa + primer pis + cambra

Cronologia aproximada: 1850-1879 (reforma sobre construcció prèvia)

Estat de conservació: Bo

Ús actual: Habitatge

Història: Té part de la façana de darrere a la plaça de l'Abadia.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS

Coberta, volada: Coberta de biguetes de fusta i canyís. Teula àrab. Amb volada de dues línies de rajola

Murs, tècnica, recobriments: Murs de maçoneria amb un enlluït de calç i pintura.

Buits: Conserva els buits de la cambra, així com el buit de dimensió més menuda de la planta primera. Encara que els de la planta baixa han estat alterats.

Dintell: de rejola amb arc rebaixat per al balcó, la resta de fusta.

Llindar: portal de pedra artificial.

Portes: la de l'entrada modificada i amb reducció de grandària.

Finestres: Els buits de la cambra conserven el marc però no les fulles, la resta de fusteries han estat alterades.

Balcó i reixes: de mènsula i ferro forjat. Les reixes són de l'estil propi de 1880

Canal i baixants: metàl·liques

ELEMENTS IMPROPIS

Instal·lacions: Cables de la instal·lació elèctrica i comptador

Altres: Reixes de la planta baixa, persianes de les finestres, fusteria d'alumini nova i sòcol.

Figura 23: C/ de l'Om, any 1915

Figura 24: C/ de l'Om 8

FITXES: CLÀSSICA S. XIX

Plaça de la Font Gran 4

ANÀLISI DESCRIPTIVA

Tipologia: Clàssica, planta baixa + primer pis (1 mà)

Cronologia aproximada: 1901 - 1936 (reforma sobre construcció prèvia)

Estat de conservació: Bo

Ús actual: Habitatge

Història: Segons les imatges antigues tenia una protecció metàl·lica per a les persianes

ELEMENTS CONSTRUCTIUS

Coberta, volada: Coberta de biguetes de fusta i canyís. Teula àrab. Volada de motllura sobre rejola.

Murs, tècnica, recobriments: murs de rajola amb enlluït de calç i pintat

Buits: buits típics d'aquesta tipologia.

Dintells: de fusta

Lindar: Substituit.

Portes: conserva la primera porta vidriera i de tres batents i la interior de fusta de dues batents i amb la porta retallada.

Finestres: originals, amb finestrons

Balcons i reixes: de mènsula amb ferro forjat. Les reixes de la finestra de planta baixa, enrasades.

Canal i baixants: zinc

Altres: Ornamentació en la segona planta emmarcant les finestres i la volada amb motlures que tenen al centre un element distintiu.

ELEMENTS IMPROPIS

Instal·lacions: Cables de la instal·lació elèctrica,

Altres: senyals de tràfic.

Figura 25: Plaça de la Font Gran 4

Figura 26: Plaça de la Font Gran 4

FITXES: CLÀSSICA S. XIX

Plaça de la Font Gran 3

ANÀLISI DESCRIPTIVA

Tipologia: Clàssica, planta baixa + primer pis (2 mans)

Cronologia aproximada: 1881 - 1900

Estat de conservació: Bo

Ús actual: Habitatge

Història: Actualment són dos habitatges.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS

Coberta, volada: Coberta de biguetes de fusta i canyís. Teula àrab. Volada amb motllura.

Murs, tècnica, recobriments: murs de rajola amb enlluït de calç i pintura.

Buits: Buits propis de la tipologia, es va obrir una porta per a l'accés a la planta superior però al 2016 s'ha tapat deixant una obertura amb pavés i el comptador de la llum.

Dintell: el de la porta, de fusta

Llindar: de pedra, original

Portes: de fusta de dues batents amb porta retallada. S'ha substituït la finestra de la dreta per una porta metàl·lica. Reprodueix les reixes però no el vidre.

Finestres: finestres amb finestrans i vidrieres

Balcans i reixes: de mènsula amb ferro forjat. Les reixes de ferro forjat, les de les finestres del primer pis enrasades, les de les finestres del pis superior es queden en el primer quart del buit.

- Canal i baixants: zinc i ferro

Altres: ornamentació al voltant dels buits i impostes a les plantes.

ELEMENTS IMPROPIS

Instal·lacions: Cables de la instal·lació elèctrica, comptadors

Figura 27: Plaça de la Font Gran 3

Figura 28: Plaça de la Font Gran 3

FITXES: CLÀSSICA S. XIX

C/ Sant Roc 9

ANÀLISI DESCRIPTIVA

Tipologia: Clàssica, planta baixa + dos pisos(1 mà)

Cronologia aproximada: 1901 - 1936

Estat de conservació: Bo

Ús actual: Habitatge

Història: La part de darrere dona al carrer Calvari

ELEMENTS CONSTRUCTIUS

Coberta, volada: Coberta de biguetes de fusta i canyís. Teula àrab. Volada motllurada.

Murs, tècnica, recobriments: Murs de rajola amb enlluït de calç i pintura

Buits: Responen a aquesta tipologia encara que en la planta baixa se'n ha afegit un, probablement d'una reforma posterior.

Dintells: fusta, el de la porta principal arc rebaixat de rajola

Llindar: original

Portes: dues batents amb finestrons

Finestres: originals, amb finestrons

Balcó i reixes: de mènsula en ferro forjat. Les reixes son de ferro forjat i es troben enrasades.

Canal i baixants: zinc i ferro

Altres: Ornametació emmarcant les finestres .

ELEMENTS IMPROPIS

Instal·lacions: Cables de la instal·lació elèctrica

Altres: La decoració sembla que és d'alguna reforma posterior en ser de pedra.

Figura 29: C/ Sant Roc 9

FITXES: CLÀSSICA S. XIX

C/ Sant Roc 5

ANÀLISI DESCRIPTIVA

Tipologia: Clàssica, planta baixa + dos pisos (dues mans)

Cronologia aproximada: 1903. Datació a la façana.

Estat de conservació: Regular

Ús actual: Habitatge, desocupat

Història: La casa s'ha dividit en dos habitatges, el de la planta baixa i el del primer pis, la part superior també s'ha dividit en dos, un dels propietaris ha fet obra però en la part de l'altre encara s'observa la cambra i la coberta.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS

Coberta, volada: Coberta de biguetes de fusta i canyís. Teula àrab. Volada motllurada

Murs, tècnica, recobriments: Murs de rajola amb enlluït de calç i pintura, motius decoratius en la pintura de la façana.

Buits: Responen a l'esquema habitual de la tipologia, encara que una de les finestres de la planta baixa s'ha adaptat com a porta de l'escala.

Dintells: Arc rebaixat de rajola en la porta principal, la resta de fusta.

Llindar: De pedra original amb guarda-rodes.

Portes: De dues batents amb porta retallada, la lateral és posterior però s'adapta bé

Finestres: De dues batents amb vidrieres i finestrons

Balcans i reixes: Mènsoles i ferro forjat.

Canal i baixants: impròpies.

Altres: Ornametació de pedra emmarcant les finestres, les diferents altures i el sòcol. Persianes de fusta i guardapersianes calat. Picaportes de les dues portes. Paviment hidràulic a la finestra.

ELEMENTS IMPROPIS

Instal·lacions: Cables a la façana, comptador d'aigua.

Figura 30: C/ Sant Roc 5

LES CASES LES FAÇANES

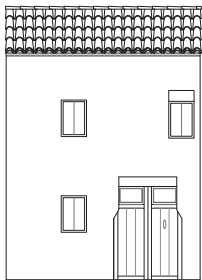

Figura 31: Antiga, planta baixa + cambra.

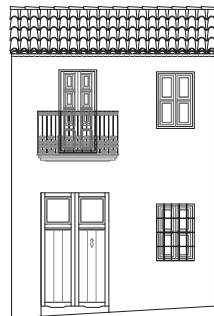

Figura 32: Antiga, planta baixa + pis.

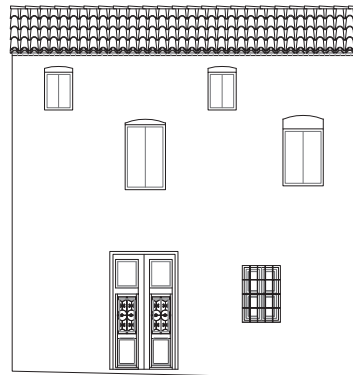

Figura 33: Antiga, planta baixa + dues cambres.

Figura 34: Antiga, planta baixa + pis + cambra.

Figura 35: Clàssica, planta baixa + pis (1mà).

Figura 36: Clàssica, planta baixa + pis (dues mans).

Figura 37: Clàssica, planta baixa + dos pisos (1mà).

Figura 38: Clàssica, planta baixa + dos pisos (dues mans).

L'ARQUITECTURA EN DETALL

Figura 39: Carrer del Convent, principis del segle XX

Figura 40: Carrer del Convent, meitat del segle XX

L'ARQUITECTURA EN DETALL

LA COBERTA

L'aparença general del poble des d'una vista aèria o des de dalt les muntanyes devia estar composta íntegrament d'aquestes cobertes de teula àrab i de dues aigües, una al corral i l'altra al carrer. Encara que amb les noves edificacions i amb les reformes s'han anat substituint per terrats amb el típic paviment que ara defineix la imatge de Simat. Les cobertes més antigues que es conserven són de biguetes formades per troncs sense tallar i, a sobre, canyes trenades amb cordell en sentit transversal. Aquest tipus de construcció lliga molt bé, ja que el canyís té la capacitat d'adaptar-se a la forma irregular del suport. Amb els anys les biguetes passaren a tallar-se de forma orthogonal però, excepte per això, el sistema no va variar. Sobre aquesta composició s'emprava un morter de fang o pobre en calç i posteriorment les teules corbes agafant-se només les dels extrems, la volada i la carnera.

Les volades més habituals són les de fileres de rajola que, habitualment, es col·locava al través encara que, de forma més anecdòtica, trobem dues ordenacions més amb intencions decoratives. Amb l'evolució de les cases va aparèixer la motllura d'algeps a mode d'embellidor, en alguns casos deixa apreciar la rajola de sota i en altres la cobreix completament. Actualment, la volada sol anar acompanyada del sistema de recollida d'aigües, inicialment solien ser de zinc encara que més recentment s'utilitzen de PVC o de fibrociment. En qualsevol cas el sistema sol empobrir la imatge de la volada i la façana que inicialment s'hauria vist lliure d'elements.

La intervenció més important a fer en una coberta està encaminada a garantir la impermeabilitat i l'aïllament. Sobre tot el tèrmic, ja que pel clima i la naturalesa de la tipologia és l'aspecte més deficient. A més, s'ha de conservar la necessitat de transpiració per evitar condensacions i humitats. Així doncs, s'hauran d'escollir els materials adequats respecte als requeriments així com en relació amb els originals, ja que sempre es buscarà reutilitzar-ne la major part. Així mateix, s'ha d'anar amb compte amb l'aspecte final de la volada, si la coberta augmenta la seua espessor en excés aquesta es veurà alterada. Una alternativa es anar disminuint gradualment les capes afegides i intentar sempre no desmuntar-la, a excepció de les peces que necessiten una reparació particular. Respecte al sistema del canaló i la baixant sempre s'ha de seguir amb la filosofia d'aprofitar els recursos existents. Si s'ha de posar de nou s'intentarà integrar-la tant com es pugui a la façana mitjançant el material o bé introduir-la en una posició que no estigui a la vista.

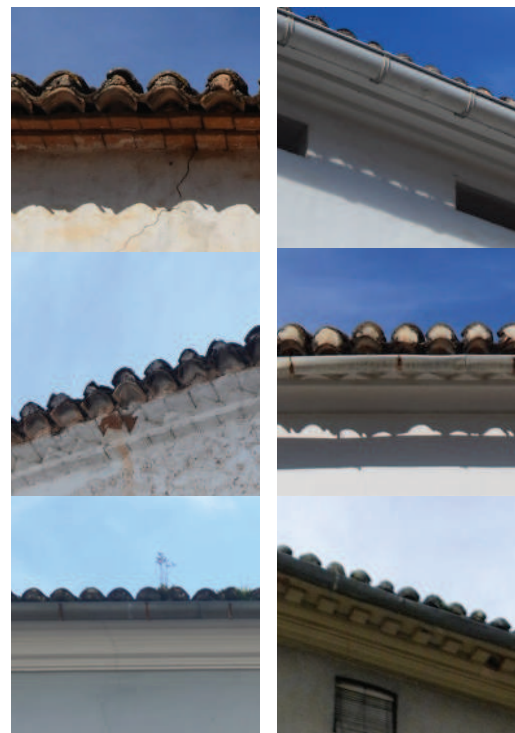

Figura 41 Diverses volades

L'ARQUITECTURA EN DETALL

ELS MURS

Els murs més antics que queden a Simat són de maçoneria i de pedra en sec. Encara se'n poden observar a simple vista en els corrals on les seues parets no han tingut tanta atenció o en algunes mitgeres que en un dels costats no han estat tapades. Tot i això, de segur que són molts més els murs que sota capes de lluit i pintura continuen tenint aquest aparell. Es caracteritza per l'ús de les pedres naturals de l'entorn ordenades amb una gran destresa. El pas següent fou l'aparició de la rajola, amb diversos rajolars pel terme, un d'ells en la Font Menor, va començar a estandarditzar-se l'ús d'aquestes peces cuites que naixeren de la tradició de les teules. El canvi va ser gradual de manera que primer aparegueren els murs mixtos. Aquests eren de maçoneria però amb parts de rajola que corresponien als llocs on es necessitava una geometria més curada, és a dir, en els cantons, llindes i brancals. Finalment, es va passar a construir les cases senceres de rajola i amb això també aparegueren els pilars, cosa que amb les pedres no es feia excepte en les cases més riques.

La majoria de vegades, la part visible i estètica dels murs, són els revestiments. Eviten la filtració d'aigua a l'interior del mur així com l'aparició de la vegetació i tot açò ajuda augmentant-ne la seua durabilitat. Els més habituals són l'enlluït i la pintura. El primer, consisteix en un morter de calç aplicat en diverses capes, la primera amb un àrid més gros i la segona i la tercera més fi. Busca aconseguir un plànol fi i pla que de vegades es tapava amb pintura. En algunes cases més pobres o fins i tot en corrals s'emprava l'arrebossat, també a base de morter de calç però amb un acabat molt menys fi. Fins i tot es podia aplicar amb les mans. Per últim, en l'apartat del mur s'ha de destacar el sòcol que s'ha introduït en les últimes dècades però que en la majoria dels casos era inexistent. En les cases més antigues només era un detall més de la pintura habitual que consistia en l'emblanquinat amb calç típic dels pobles del litoral valencià però amb la zona baixa del mur pintada d'un color més obscur com a protecció front a la brutícia. Durant el segle XIX i en les cases de més recursos sí que construïen la part baixa més grossa i després el pintaven com a part diferenciada però sempre en entonació a la resta de la pintura de la façana. Les cases més antigues i humils no solien tindre decoració però a partir del segle XIX i de la nova tipologia ja va començar a aparèixer. Aquesta solia consistir en emmarcar la façana, ja siga completament o només les plantes més altes i emmarcar també els buits. Es feia amb formes regulars clàssiques, tot pintat de blanc o bé, en els últims temps, pintant les façanes d'algun color clar i remarcant aquestes decoracions en blanc.

Figura 42: mur de mamposteria.

Figura 43: Revestiment original amb restes del sòcol més obscur

L'ARQUITECTURA EN DETALL

ELS MURS

Per a la restauració dels murs s'ha de tindre en compte el respecte a les característiques isostàtiques, és a dir, la necessitat d'efectuar moviments d'assentament. No obstant això, en uns murs tan antics aquests moviments ja no deuen suposar un gran problema ja que ja es troben consolidats. D'altra banda, no s'ha d'oblidar el caràcter transpirable de qualsevol element fet amb materials naturals. Aquest problema té especial importància perquè els murs es troben sobre una terra amb humitat que, per l'ús de ciment i formigó, ha perdut la capacitat de transpirar del seu cicle natural. L'únic camí d'eixida que queda són els murs que continuen sent de materials naturals però que habitualment es tapen amb lluits de ciment i pintures impermeables i, amb el pas dels anys, acaben mostrant aquesta humitat a qui li impedeixen el pas traduïda en una dissolució i posterior cristal·lització de les sals, amb taques i altres patologies.

Les cases tradicionals no han de ser estanques, per això la solució més ràpida i econòmica a les humitats consisteix en llevar totes les pintures i lluits i una vegada fet això, o bé, deixar el mur vist, o bé protegir-lo amb un lluit a base de calç o guix. Amb açò i la ventilació diària es completa el cicle i és suficient. Els resultats es podrien considerar satisfactoris si amb el pas d'un cicle estiu - hivern – estiu, ja que els murs es mantenen sense humitat. En el cas que no siga així o que no es puga proporcionar una ventilació diària ja s'haurien d'estudiar uns altres mètodes més cars i costosos. A banda d'aquest problema se'n poden donar uns altres com la penetració d'aigua de pluja, les condensacions o fuites en les instal·lacions on s'hauria de buscar la solució d'arrel per a protegir la construcció.

La intervenció sobre revestiments pot consistir en la conservació i neteja de l'existent aplicant una lletada de calç o algun compost químic compatible per augmentar-ne la durabilitat, la cohesió, les característiques mecàniques i la resistència a la intempèrie. A més, si hi ha alguna llacuna de material es pot farcir amb morters transpirables de calç colorits en massa amb l'adhesió d'àrids locals per a aconseguir un resultat molt aproximat al color i textura inicials. En el cas de l'existència de fissures el primer que s'hauria d'observar és l'activitat que desenvolupen, si estan estabilitzades es podria emprar resina o un morter treballat de la mateixa forma que s'ha descrit anteriorment. En el cas que no estigueren estabilitzades el primer a cercar és la causa ja que si no se soluciona continuaran apareixent els efectes. Respecte als sòcols, excepte en les cases que compten originàriament amb ells, s'haurien d'evitar els sòcols d'aplatats de pedra o ceràmica perquè resulten totalment postissos a l'arquitectura tradicional.

Figura 44: Diverses decoracions.

L'ARQUITECTURA EN DETALL

ELS BUITS

Els buits han estat tradicionalment de proporció vertical disposats ordenadament a partir del segle XIX, en dos o tres cossos i d'una forma més aleatòria, sobre tot en les cambres, anteriorment. La seua estructura es conforma dels brancals, el dintell i el llindar, en les portes, o el trencaigües en les finestres.

Encara que en els últims anys s'ha posat una pedra tot recobrint el perímetre del buit o el trencaigües només, les cases tradicionals només han tingut un lluït emblanquinat o pintat com la resta de la façana. Aquests elements afegits, creen una visió de tancament amb l'estètica tradicional que no és desitjable per al conjunt de les façanes i per això aquest estudi es limita al dintell i al llindar. Originàriament aquest últim estava compost d'una gran pedra que feia d'escaló. Solia tindre marcat el pas de les rodes per als carros i, en algunes cases, protecció als laterals. Hui en dia gairebé no se'n troben, però els que resten es poden considerar peces particulars de gran valor històric i estètic. A més a més, no solen necessitar grans esforços de conservació només una neteja regular. En cas de no poder conservar la peça o d'haver desaparegut ja, sempre serà preferible l'ús d'una pedra mate o, fins i tot, un escaló menut d'obra abans que emprar marbre o unes altres pedres o aplacats estranys a la zona i amb acabats brillants que desentonen totalment del caràcter d'una façana tradicional.

Respecte als dintells se'n troben, generalment, de dos materials: de fusta i de rajola. Els de fusta poden ser vistos amb una forma i acabat treballat o bé integrats en el mur. En aquest cas solen constar de dos troncs paral·lels que, de vegades, ni estan tallats. En cas de necessitar-ho s'hauria de tractar la fusta o, si està en un estat de descomposició avançat, substituir-la per una nova o reutilitzada. Pel que fa als dintells de rajola els trobem en forma d'arc rebaixat. Aquests, en cas de necessitar reparació d'alguna peça seria suficient amb la substitució d'aquesta només per una de les mateixes dimensions.

Si s'ha de substituir el dintell per la necessitat d'augmentar la mida del buit, es pot utilitzar una biga de fusta però no és recomanable emprar elements de formigó com ara biguetes i, molt menys, si no es té la intenció de recobrir-los ja que per a la seua col·locació es requereix destruir parcialment el mur en la zona més pròxima al buit que també sol ser una zona delicada. A més, trenquen totalment l'estètica de la façana tant per dimensions, per material com per tota la zona destruïda del mur.

Figura 45: Porta amb dintell de rajola en forma d'arc rebaixat.

Figura 46: Porta amb dintell de fusta vist.

Figura 47: Llindar de pedra.

L'ARQUITECTURA EN DETALL ELS BALCONS

A les cases més antigues apareixen com a part de la reforma en la que la cambra passa a ser habitable ja que en les construccions originals els buits del primer pis corresponien a la cambra i eren menuts i irregulars. Sí que es troben com un element comú de les formes constructives que s'estengueren a finals del segle XVIII gràcies al millor accés al ferro forjat.

Els balcons es corresponen únicament a un buit amb l'excepció d'un parell de cases que tenen balcons correguts. Tampoc tenien una amplada excessiva, com a molt 50cm, és a dir, just per a l'eixida d'una persona però no amb la idea de traure cadires ni cap tipus de mobiliari.

El tipus de balcó més usual és el de mènsula que sol estar construïda de diverses capes de peces ceràmiques acabades en un recobriment en forma de motllura similar a les de les volades. Se li afegeix la barana de ferro forjat que se suporta mitjançant elements decoratius que l'eleven, intentant reduir la superfície en contacte amb el plànol horitzontal per augmentar-ne la durabilitat. L'altra tipologia molt menys utilitzada a Simat però típica també arreu del País Valencià està formada per una única estructura de ferro forjat que inclou tant la vertical com l'horitzontal i que s'encasta dins del mur. S'ajuda d'una mènsula més menuda que deixa veure l'extrem de la volada decorat amb taulells.

En general els balcons continuen trobant-se en bon estat però en cas de deteriorament s'hauria de recórrer a la substitució o reparació de les peces concretes afectades. En el cas del balcó amb l'estructura de ferro forjat, s'hauria d'extraure per a deixar-lo en mans d'un ferrer. S'explica en més detall a l'apartat de reixes.

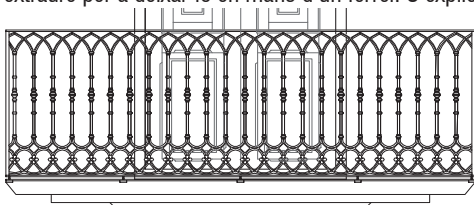

Figura 48: Balcó de ferro forjat.

Figura 49: Balcó de mènsula.

Figura 50: Balcó de ferro forjat amb mènsula.

L'ARQUITECTURA EN DETALL

LES REIXES

Les reixes a Simat de la Valldigna són metàl·liques encara que a les finestres més antigues de les cambres no s'empraven per ser un espai de menys rellevància i per estar als pisos superiors. En altres indrets de la geografia valenciana es poden observar encara les de fusta, tot i que d'aquestes o bé no en queden o bé no n'hi ha hagut mai. Respecte a la forma d'implantar-se al buit, a banda de les ja descrites a l'apartat de balcons que, en alguns casos, tenen una funció estructural, es troben les corresponents a les finestres. La majoria d'elles enrasades al mur, és a dir, col·locades al buit de la finestra, normalment clavades als brancals amb els barrots acabats en forma d'i grega, encara que, en alguns casos també se'n poden trobar amb un marc perimetral metàl·lic que és el que està encastat al mur. N'hi ha una minoria, però, que són les que sobreixen al plànol vertical del mur, tenen unes dimensions majors que la finestra i s'enganxen de la mateixa manera però a la part de fora del buit. La decoració de les reixes sempre ha respost a les modes de les diferents èpoques, des de les més senzilles que solen ser les més antigues o recents, passant per les decoracions reduïdes a la base, pròpies del moviment modernista, en la mesura que arribà als pobles valencians o les més recarregades, tant en la decoració de les reixes com en la secció més complexa de les pròpies barres. Aquest fet permet poder datar aproximadament les reixes o la possible reforma en la que s'afegiren a l'edifici.

Pensant en el manteniment, s'ha d'evitar la possible corrosió en qualsevol element de la reixa, posant especial atenció en les parts d'ancoratge que no es veuen a simple vista però que també s'han de protegir per ser una de les parts més perilloses ja que afecten a la integritat i seguretat completa de la reixa. Per a qualsevol tractament, la peça ha d'estar neta, sense cap capa superficial de pintura ni de cap altre producte i sense cap capa d'òxid. Com sempre, s'hauran d'escollir els productes químics amb especial atenció sobre el grau de perjudici que puguen causar sobre el medi ambient i sobre les persones. Per últim, les parts que hagen d'estar en contacte amb el morter fresc, si és el cas d'haver de tornar a encastar-les al mur, s'hauran de protegir amb els productes adequats ja que aquest pot accelerar el procés d'oxidació.

En el cas de no tindre les reixes originals o d'haver de substituir-les s'haurà de parlar especial atenció al material i a les proporcions, així com a la textura, ja que recentment s'estan emprant acabats més rugosos, barrots més robustes, que no aporten cap avantatge però que, en canvi, alteren la imatge original.

Figura 51: Diverses reixes.

L'ARQUITECTURA EN DETALL

LES PORTES

Tradicionalment, les portes són de fusta i es componen en dues batents autònoms, de grandària suficient com per a deixar pas al bestiar i als carros. A més, per comoditat, solen tindre una porta retallada per a permetre el pas de les persones sense necessitat d'obrir la porta completament. Seguint amb l'evolució, al segon tipus de vivenda que apareix en aquest estudi, s'arriba a la possibilitat de fer entrar la llum mitjançant el vidre. Així doncs, apareixen les obertures a les dues fulles de la porta. Sempre acompanyades de reixeria treballada amb motius decoratius i amb finestrans a l'interior per regular el pas de la llum.

Amb els anys s'han donat diverses necessitats funcionals com l'aparició de portes de dimensió més reduïda per donar accés independent al pis superior en cas de partició de la propietat. Per altra banda, degut a la baixada de valor del casc antic s'han destinat alguns d'aquests habitatges a garatges o magatzems, substituint les portes tradicionals i els seus dintells de fusta per portes metàl·liques amb dintells de formigó sense estudiar les possibilitats de reutilització de les portes preexistents.

Per últim, en les últimes dècades s'han introduït una gran diversitat de materials i formes que desencadenen totalment amb l'harmonia d'allò tradicional. S'han fet substitucions amb alumini i PVC que encara que en alguns casos es busquen acabats semblants a la fusta tradicional mai s'aconsegueix un bon efecte. Fins i tot, també es poden veure pel poble algunes portes de fusta nova que no s'acaben d'adaptar, solen ser de fustes més clares i acabades amb vernissos més brillants, diferents a la fusta autòctona. Referent a la forma, en molts casos s'ha reduït el buit de l'entrada alterant de forma negativa la composició de la façana així com la qualitat de l'espai interior. També s'ha alterat la composició de la porta respecte a les seues parts de vidre disposant buits en llocs i proporcions estranyes en comparació a allò tradicional.

A l'hora de realitzar una intervenció, també convé tindre en compte que, a més de l'interès estètic i el valor històric i de pertinença al lloc, la fusta vella té més qualitat que la nova, ja que aquesta última se la sotmet a un procés de creixement accelerat i curt així com a un assecat industrialitzat. Així és més inestable en les seues variacions posteriors i menys dura i duradora. Cal afegir també que les fustes antigues estan fora de risc d'atacs d'alguns insectes

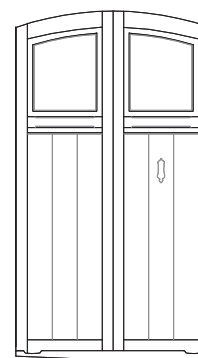

Figura 52: Porta de dues batents amb una retallada. Pròpia de les tipologies més antigues.

Figura 53: Porta de dues batents amb una retallada. S'inclou el vidre i les reixes com a part opcional per a la protecció. Pròpia del segle XIX i de les reformes de l'època.

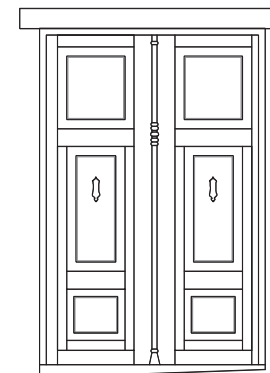

Figura 54: Porta de dues batents amb una retallada. No apareix el vidre però sí l'estètica, el treball i la robustesa pròpia del segle XIX.

L'ARQUITECTURA EN DETALL

LES PORTES

xilòfags ja que molts d'ells tenen una edat acotada de preferència vers a les fustes.

El procés de restauració depèn de l'anàlisi de cada cas individual però ací s'exposen els passos generals:

1. Localitzar, si hi ha, les zones que necessiten substitució de la mà d'un fuster professional. Sempre s'afectarà la mínima zona possible i amb una fusta de propietats semblants. Les peces hauran de ser menudes per a tindre una millor tolerància a les diferents retraccions i torsions. S'haurà de buscar una uniformitat de color emprant colorants i fent prèviament diverses proves. No es recomana l'ús de massilles acolorides ni resines ja que poden acabar amb fissures degut als moviments de contracció i dilatació de la fusta. Per altra banda, s'ha de recordar que el procés d'encadellat li confereix més robustesa i garanteix la seua geometria.
2. Observar si s'ha produït l'atac d'algun tipus d'insecte i si està actiu. Actuar en conseqüència. Per a la prevenció és suficient amb mantenició i una ventilació constant.
3. Determinar si és necessari el desmuntatge i posterior assemblatge.
4. Reparació dels mecanismes d'obertura que sempre s'han d'intentar conservar. Habitualment serà suficient amb una neteja i amb l'aplicació de grassa.
5. Tractament de decapat i neteja tenint en compte] que ha de ser el menys destructiu possible ja que les marques del pas dels anys i de la seua història enriqueixen la seua bellesa i fan la peça única.
6. En cas necessari, reparació del marc, millor si es pot fer sense desmuntar-lo.
Mileto y Vegas (2014)

En alguns casos la porta consta de més elements com per exemple les persianes de corda o les cortines de baladre fetes pels propis usuaris i que ja han desaparegut. En canvi, un element que pràcticament s'ha perdut és una primera porta, a la part de fora que feia el paper de gran vidriera i que, obrint la porta principal, permetia entrar molta més llum amb un poc més de privacitat. Actualment poquíssimes cases conserven aquesta porta, encara que són més les que conserven la part de dalt que era fixa. També apareixen les portes més menudes, en el lateral de l'escala, per donar accés independent a la planta primera a mesura que aquesta va anar convertint-se en habitatge.

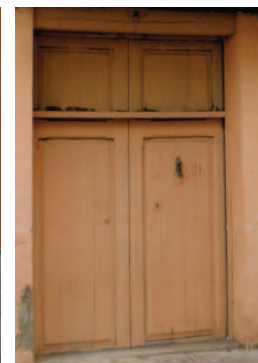
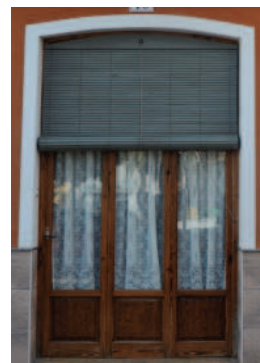

Figura 55: Porta amb vidriera i persiana.

Figura 56: Porta amb bastidor de la part superior de la porta exterior.

Figura 57: Porta amb persiana de cordó.

L'ARQUITECTURA EN DETALL

LES FINESTRES

Inicialment, les finestres de Simat eren menudes i rectangulars encara que no es podia dir que tingueren una marcada orientació vertical. Eren de fusta, les que s'han pogut observar per al present treball tenen les frontisses de ferro però mantenen els austers passadors amb fusta. Aquest tipus encara es pot veure en les cases més antigues que no s'han reformat o en els pisos corresponents a les cambres.

Amb l'evolució de la construcció, les finestres canviaren de forma similar a les portes. Va aparèixer el vidre i la possibilitat d'il·luminar sense ventilar. Es mantenen les dues batents però les proporcions s'allargaren cap a la vertical de manera que poden semblar ben bé portes. Apareix el vidre amb diverses peces suportades per travessers i muntants, els corresponents finestrons i el sistema de tancament de ferro. A la planta baixa, en les cases més adinerades es col·loquen sobre un macís de pedra que les realça, en altres casos sobre un eixint d'obra, mentre que les reixes protegeixen tot el buit, en la planta baixa, o en forma de balcó en les plantes altes. La segona meitat del segle XX ha introduït un canvi molt gran en les finestres. Es tracta del desenvolupament de la indústria del vidre que permet fabricar fulles més grans a l'abast del consumidor ja muntades sobre bastidors fabricats en sèrie. Açò ha estandarditzat unes mesures de finestra diverses a les tradicionals on predomina l'horitzontalitat. A més a més, la majoria d'aquestes finestres amb les que s'han substituït les originals són corredisses, perdent així també l'antic sistema de tancament. Així s'alteren tant els materials com les proporcions de la façana. Açò és molt important ja que es perd, en gran part, la identitat de l'arquitectura pròpia d'aquesta part de la Mediterrània ja que els elements de fusteria són una de les parts que, a primera vista, defineixen aquest tipus d'arquitectura.

Buscant mantindre les fusteries tradicionals no s'ha de renunciar als estàndards de comoditat i confort, per tant, han de ser competents tant en temes d'aïllament tèrmic i acústic com en impermeabilitat. Per a açò, a continuació, és descriuen diversos procediments que ajuden a aconseguir aquestes característiques. Ara bé, la necessitat de seguir-ne uns o uns altres sempre depèn de l'estat de les fusteries i dels objectius a aconseguir, ja que d'inici intentarem aprofitar sempre la major part de material original de la manera explicada en l'apartat "portes".

A l'hora de pensar en la intervenció una de les coses que més comunament es requereix és la necessitat de millorar l'aïllament tèrmic. En aquest cas és el vidre el que ha d'estar sota el punt de mira, ja que en un tancament de fusta

Figura 58: Finestra de vertical amb finestrons i vidrieres.

Figura 59: Finestra cega

Figura 60: Finestra de proporcions pròpies de la tipologia antiga adaptada per a permetre el pas de la llum. Es podria realitzar deixant el vidre a la part de fora seguint l'ordre de les finestres amb finestrons de la resta del poble o bé deixant la mateixa part a l'interior per a així no alterar l'aparença de finestra cega.

L'ARQUITECTURA EN DETALL

LES FINESTRES

es considera que la superfície coberta pel vidre se situa al voltant del 70%. Per tant, amb una substitució del vidre original per un amb càmera d'aire s'aconseguirien bons resultats que, a més, augmentarien també l'aïllament acústic. S'ha de tindre en compte també, que actualment és possible realitzar un vidre aïllant reutilitzant el vidre que incloïa la fusteria tradicional. Açò pot ser d'interés en el cas de vidres treballats amb mostres, això sí, cal que, almenys una de les cares siga plana. Per a la millora del vidre, s'ha de tindre en compte si l'estructura es suficientment forta per suportar el pes i si és suficientment espessa per ampliar el galze i per allotjar el cordó de silicona continu en tot el perímetre. S'ha de parar especial atenció en l'elecció del vidre evitant els vidres espill o amb massa brillantor ja que l'efecte és el d'un afegit que acapara tota l'atenció i trenca amb l'estètica de la façana.

Si es té en compte l'estanquitat s'hauria d'intentar reduir la pèrdua de calor pel renovament d'aire, així, amb la col·locació d'un rivet de goma en el perímetre de la fulla i per l'interior del sistema d'evacuació, s'aconsegueix evitar que entre part d'aire amb una gran millora en l'aïllament. No obstant això, s'ha de tindre en compte que els habitatges necessiten ventilació constant i que l'estanquitat total, en els casos on manca la ventilació artificial, és perjudicial.

En els casos de les finestres més antigues que són cegues, es pot afegir una finestra interior adequada pel disseny i amb les prestacions actuals. Així la finestra actual continuarà amb el seu paper de control de la llum deixant l'aïllament a la nova. En cas d'incompatibilitat per falta d'espai per obrir-les es pot canviar la direcció d'obertura de la finestra existent girant-la cap a fora. Pel que fa a la protecció front a la radiació solar cal recordar que la forma tradicional de protecció és exterior, amb les persianes tan habituals a dia de hui en els habitatges d'arreu d'aquesta geografia. Ara bé, açò es pot reforçar si s'estima oportú amb una protecció solar inclosa en el vidre nou.

Per últim, s'ha de tindre en compte la manera, sempre és interessant conservar l'existent ja que dota d'autenticitat al tancament. Normalment és suficient netejar el òxid amb llana d'acer o amb raspalls i engreixar-la/lubricar-la. Cal afegir també que és comprensible la creixent demanda de seguretat en les portes i finestres. Per a açò es poden substituir les frontisses i els forrellats per altres específics que s'adapten bé a la fusteria tradicional.

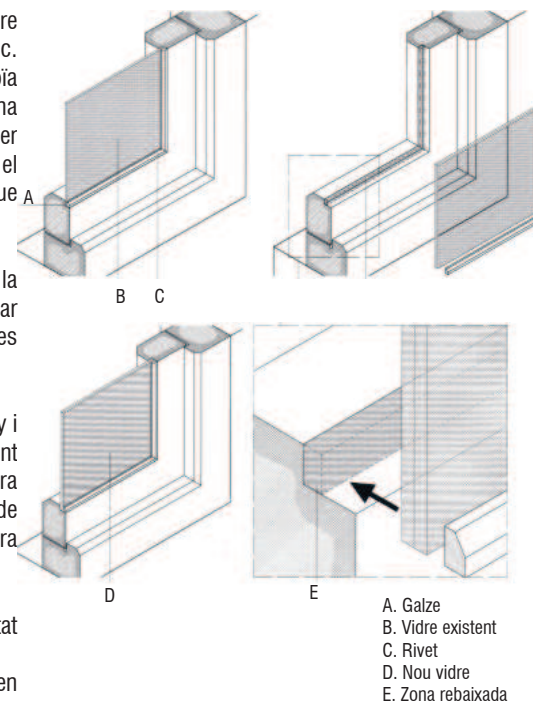

Figura 61: Possibilitat de modernitzar el vidre.

L'ARQUITECTURA EN DETALL

ELS ELEMENTS IMPROPIS

Pel que fa a les cases destinades a habitatges trobem diversos elements impropis a les façanes, especialment tots aquells en relació a la instal·lació elèctrica com ara cablejat i comptadors. En el cas de la instal·lació hidràulica s'ha resolt d'una forma més o menys satisfactòria però molt millor per a les construccions emprant el clavegueram soterrat. De la mateixa manera es podrien fer els conductes i registres pertinents per al pas del cablejat elèctric que, a pesar de ser un assumpte de competència municipal, continua passant per les façanes de les cases. Per tant, en vistes a conservar la imatge adequada de l'arquitectura tradicional, l'usuari pot intentar canalitzar el cablejat per l'interior de l'habitatge amb registres d'entrada i eixida o, amb mires d'una menor intervenció, canalitzar el cablejat per un encaixat que segueisca alguna horitzontal compositiva de la façana, com és el cas actual, que la majoria de cables passen per baix dels balcons de la primera planta. En el cas dels comptadors poc es pot fer, ja que les empreses subministradores obliguen a tindre'ls a la vista, i ara, a més a més, amb llums de colors que encara atrauen més l'atenció sobre aquests tipus d'element. L'única opció viable és la de col·locar-los, en companyia de les bústies del correu, als brancals de portes i finestres com a espais menys visibles que el plànol exterior de façana.

En el cas especial dels negocis apareixen els cartells amb la seua retolació i els tendals. En els dos casos es deuen evitar les mesures exageradament grans i els colors estridents. En el cas dels cartells comercials s'han d'evitar els cartells lluminosos amb anuncis de qualsevol marca comercial que no siga referent al propi negoci a més, s'han d'intentar emprar materials discrets i de colors neutres basats, a poder ser, en els elements constructius com la fusta, la calç o la pedra. Els tendals també deuen ser de colors neutres, en aquest cas, especialment clars com el cas del color arena. No es deu sobrepasar en excés l'obertura a cobrir ni tampoc envair l'espai de pas públic, parant especial atenció a l'alçada lliure que queda. Per suposat s'han d'evitar les pintures o decorats distints per al baix comercial respecte a la resta de la façana, ja que trenca totalment amb l'estètica de l'edifici.

Figura 62: Diversos elements impropis.

CONCLUSÓ

Figura 63: Travessia del Carrer Sant Roc al Calvari

CONCLUSIÓ

Fusta, pedra, calç i elements ceràmics. Aquests són els materials que han anat construint durant segles aquesta població i, a més, han definit els oficis de gran part dels habitants. En aquest poble alguns oficis ja s'han perdut com és el de construir murs de pedra en sec. Uns altres, com el de fuster, perduren i uns altres, com el d'obrer, han evolucionat oblidant les ensenyances tradicionals. Això però, sembla fàcilment ampliable, d'allò modern a allò tradicional.

Durant el transcurs de redacció d'aquest estudi s'han dut a terme algunes obres de rehabilitació en les que s'han aplicat les reflexions i mètodes que ací s'exposen. És prompte per a observar els resultats, encara que sí que ha quedat clar que, amb la comprensió dels sistemes constructius tradicionals, no sembla tan difícil realitzar una reparació coherent.

En alguns àmbits queda molt de treball d'aprenentatge per fer, ja que els últims anys i la demanda de mètodes importats de zones més industrialitzades han eliminat l'ús de materials, com la calç, provocant un tall en la transmissió de coneixements dels antics obrers als actuals. En canvi, en altres àmbits com és el de la fusteria, sí que s'ha constatat interès comú pel seu manteniment. Açò suposa una diferència important respecte als coneixements dels professionals de la fusta, que han ampliat les seues tècniques, fent l'esforç d'adaptar els elements antics a les noves exigències però, per suposat, sense oblidar la història de la seua professió.

Respecte a les diferents tipologies d'habitatge, Simat de la Vall digna, de la mateixa manera que els pobles de la zona, han trobat un canvi important en el transcurs de l'últim segle. A partir dels anys 60 es va començar a desvalorar la construcció tradicional en vistes a construir finques de pisos amb estructures de formigó amb una divisió horitzontal en funció dels fills que la família en qüestió tenia. Els temps actuals demostren que aquestes construccions no tenen bona acollida entre les noves generacions ja que en molts casos les estructures estan fetes, les façanes acabades, però els diferents nivells d'edificis sense construir ni habitar. A més, sembla que aquestes tipologies tampoc responen bé al parcel·lari allargat propi del poble que demanen més que una construcció en tota la dimensió de la seua planta, un altre tipus que permeta l'aparició dels corrals necessaris per a la bona entrada de llum i ventilació.

Per això, al final d'aquest treball i tenint sempre en ment els valors descrits en la introducció, sembla raonable promoure la conservació dels habitatges de la part històrica amb l'objectiu de mantindre la identitat però també perquè, amb les corresponents millores tècniques, aquestes tipologies d'habitatge semblen les millors per a respondre als invariables del municipi, tant a nivell de clima i geografia, com als que deixen el pas dels segles i l'evolució del municipi, és a dir, els carrers i el parcel·lari.

Invariables, que junt amb la visió de conjunt que podrien proporcionar les façanes adequadament mantingudes, que també ens hem d'encarregar de mantindre ja que són aquests els que doten d'identitat i autenticitat la part antiga de Simat.

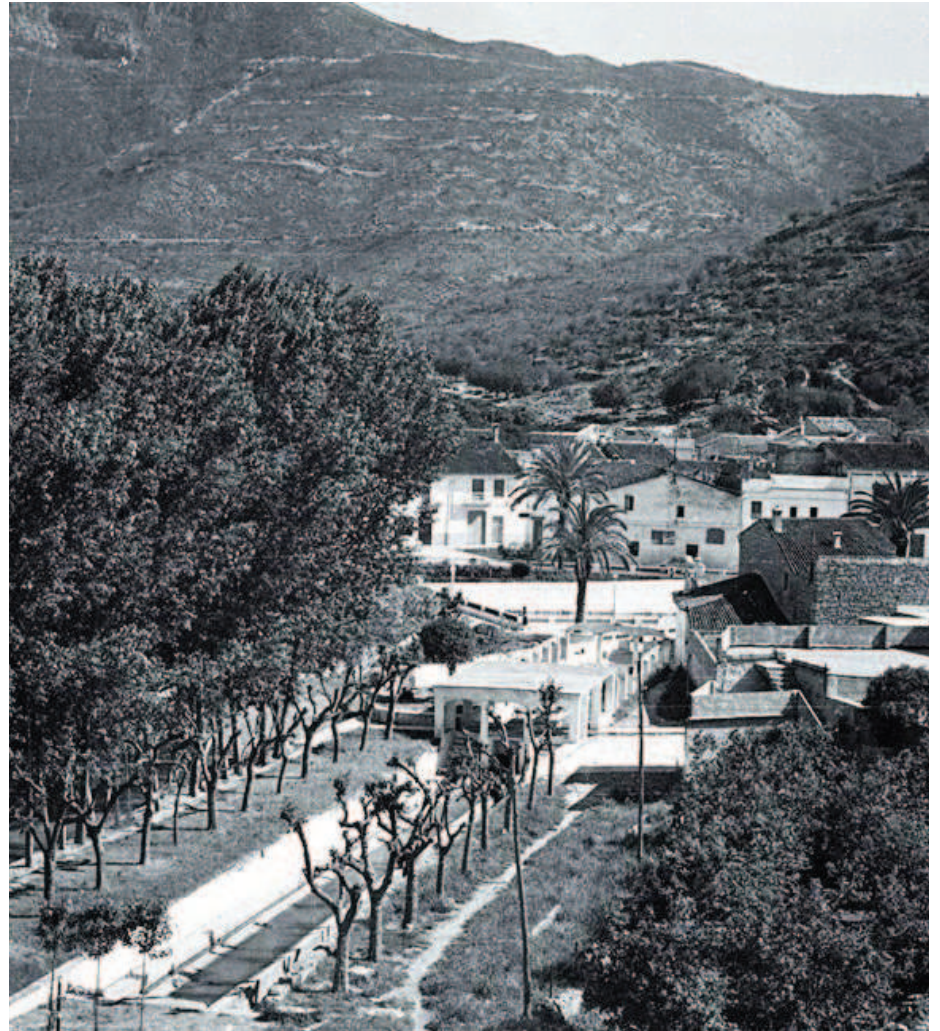

Figura 64: Llavadors de la Font Gran.

ÍNDIX DE FIGURES

- Figura 01: Vista aèria de Simat des del sud. Font: Grup de Facebook “Fotos i records de Simat”. 3/Octubre/2015 [Consulta: 23 d’Octubre del 2016]
- Figura 02: Vista aèria de Simat des del Nord-Oest. Grup de Facebook “Fotos i records de Simat”. 3/Octubre/2015 [Consulta: 23 d’Octubre del 2016]
- Figura 03: Carrer Santa Anna, any 1915. Font: Grup de Facebook “Fotos i records de Simat”. 6 de Juliol del 2015. [Consulta: 23 d’Octubre del 2016]
- Figura 04: Evolució de l’àrea construïda segons els estudis consultats. Font: l’autora.
- Figura 05: Detall constructiu per a la pavimentació. Font: l’autora.
- Figura 06: Parc del riu vaca, any 2016. Font: l’autora
- Figura 07: Carrer del Convent, abans de l’any 1950. Font: Grup de Facebook “Fotos i records de Simat”. 6 de Juliol del 2015. [Consulta: 23 d’Octubre del 2016]
- Figura 08: Carrer Major, any 1915. Font: Grup de Facebook “Fotos i records de Simat”. 2 de Novembre del 2015. [Consulta: 23 d’Octubre del 2016]
- Figura 09: Carrer Major. Font: Grup de Facebook “Fotos i records de Simat”. 2 de Novembre del 2015. [Consulta: 23 d’Octubre del 2016]
- Figura 10: Coberta de troncs i canyís recoberta amb guix. Font: l’autora.
- Figura 11: Coberta de bigues i biguetes de fusta tallades i canyís. Font: l’autora.
- Figura 12: Revoltons amb peces ceràmiques. Font: l’autora.
- Figura 13: Forjat de bigues, biguetes i revoltons . Font: l’autora.
- Figura 14: Carrer Sant Roc, 25 any 2005. Font: Isabel Canet “Estudi de Patrimoni. Catàleg espai urbà.”
- Figura 15: Carrer Sant Roc, 25 any 2015. Font: l’autora.
- Figura 16: Esquema estructural i organitzatiu. Font: l’autora.
- Figura 17: Esquema funcional i formal. Font: l’autora.
- Figura 18: C/ del Convent 3. Meitat del segle XX. Font: Grup de Facebook “Fotos i records de Simat”. 3/Octubre/2015 [Consulta: 23 d’Octubre del 2016]
- Figura 19: C/ del Convent 3. Font: l’autora.
- Figura 20: C/ Major 36. Font: Grup de Facebook “Fotos i records de Simat”. 3/Octubre/2015 [Consulta: 23 d’Octubre del 2016]
- Figura 21: C/ Major 36. Font: Isabel Canet “Estudi de Patrimoni. Catàleg espai urbà.”
- Figura 22: C/ Sant Roc 27. Font: l’autora.
- Figura 23: C/ de l’Om, any 1915. Font: Grup de Facebook “Fotos i records de Simat”. 3/Octubre/2015 [Consulta: 23 d’Octubre del 2016]
- Figura 24: C/ de l’Om 8. Font: l’autora.
- Figura 25: Plaça de la Font Gran 4. Font: Grup de Facebook “Fotos i records de Simat”. 3/Octubre/2015 [Consulta: 23 d’Octubre del 2016]
- Figura 25: Plaça de la Font Gran 4. Font: l’autora.
- Figura 26: Plaça de la Font Gran 3. Font: Grup de Facebook “Fotos i records de Simat”. 3/Octubre/2015 [Consulta: 23 d’Octubre del 2016]
- Figura 27: Plaça de la Font Gran 3. Font: l’autora.
- Figura 29: C/ Sant Roc 9. Font: Isabel Canet “Estudi de Patrimoni. Catàleg espai urbà.”
- Figura 33: C/ Sant Roc 5. Font: l’autora.

Figura 31: Antiga, planta baixa + cambra. Font: l'autora.
Figura 32: Antiga, planta baixa + pis. Font: l'autora.
Figura 33: Antiga, planta baixa + dues cambres. Font: l'autora.
Figura 34: Antiga, planta baixa + pis + cambra. Font: l'autora.
Figura 35: Clàssica, planta baixa + pis (1mà). Font: l'autora.
Figura 36: Clàssica, planta baixa + pis (dues mans). Font: l'autora.
Figura 37: Clàssica, planta baixa + dos pisos (1mà). Font: l'autora.
Figura 38: Clàssica, planta baixa + dos pisos (dues mans). Font: l'autora.
Figura 39: Carrer del Convent, principis del segle XX. Font: Grup de Facebook "Fotos i records de Simat". 3/Octubre/2015 [Consulta: 23 d'Octubre del 2016]
Figura 40: Carrer del Convent, meitat del segle XX. Font: Grup de Facebook "Fotos i records de Simat". 3/Octubre/2015 [Consulta: 23 d'Octubre del 2016]
Figura 41: Diverses volades. Font: l'autora i Isabel Canet "Estudi de Patrimoni. Catàleg espai urbà."
Figura 42: mur de mamposteria. Font: Isabel Canet "Estudi de Patrimoni. Catàleg espai urbà."
Figura 43: Revestiment original amb restes del sòcol més obscur. Font: l'autora
Figura 44: Diverses decoracions. Font: l'autora i Isabel Canet "Estudi de Patrimoni. Catàleg espai urbà."
Figura 45: Porta amb dintell de rajola en forma d'arc rebaixat. Font: l'autora.
Figura 46: Porta amb dintell de fusta vist. Font: l'autora.
Figura 47: Llindar de pedra. Font: l'autora.
Figura 48: Balcó de ferro forjat. Font: l'autora.
Figura 49: Balcó de mènsula. Font: l'autora.
Figura 50: Balcó de ferro forjat amb mènsula. Font: l'autora.
Figura 51: Diverses reixes. Font: l'autora i Isabel Canet "Estudi de Patrimoni. Catàleg espai urbà."
Figura 52: Porta de dues batents amb una retallada. Font: l'autora.
Figura 53: Porta de dues batents amb una retallada. Font: l'autora.
Figura 54: Porta de dues batents amb una retallada. Font: l'autora.
Figura 55: Porta amb vidriera i persiana. Font: Isabel Canet "Estudi de Patrimoni. Catàleg espai urbà."
Figura 56: Porta amb bastidor de la part superior de la porta exterior. Font: Isabel Canet "Estudi de Patrimoni. Catàleg espai urbà."
Figura 57: Porta amb persiana de cordó. Font: Isabel Canet "Estudi de Patrimoni. Catàleg espai urbà."
Figura 58: Finestra de vertical amb finestrons i vidrieres. Font: l'autora.
Figura 59: Finestra cega. Font: l'autora.
Figura 60: Finestra de proporcions pròpies de la tipologia antiga adaptada per a permetre el pas de la llum. Font: Isabel Canet "Estudi de Patrimoni. Catàleg espai urbà."
Figura 61: Possibilitat de modernitzar el vidre. Font: MILETO, C., VEGAS F., (2007) Renovar conservando. Manual para la restauración de la arquitectura rural del Rincón de Ademuz. València: Mancomunidad del Rincón de Ademuz.
Figura 62: Diversos elements impropis. Font: l'autora i Isabel Canet "Estudi de Patrimoni. Catàleg espai urbà."
Figura 63: Travessia del Carrer Sant Roc al Calvari. Font: Grup de Facebook "Fotos i records de Simat". 3/Octubre/2015 [Consulta: 2 de Novembre del 2016]
Figura 64: Llavadors de la Font Gran. Font: Grup de Facebook "Fotos i records de Simat". 3/Octubre/2015 [Consulta: 2 de Novembre del 2016]

BIBLIOGRAFIA

BALAGUER, P., VICÉN, L., (2010) L'arquitectura popular de Peníscola: Manual de restauració del centre històric. Benicarló: Onada. Ajuntament de Peníscola.

CANET, I., Estudi de patrimoni de Simat de la Valldigna. Catàleg d'espai urbà. Ajuntament de Simat de la Valldigna.

CISCAR OLIVER, F. (2003) La Vall de les sis mesquites. El treball i la vida a la Valldigna medieval. València: Publicacions de la Universitat de València.

CISCAR PALLARÉS, E. (1998). Vida diària quotidiana en La Valldigna, siglos XVI - XVIII. Simat de la Valldigna: Edicions La Xara.

CISCAR PALLARÉS, E. (2002). Vida diària y mentalidades en el campo valenciano, La Valldigna, siglos XVI - XVIII. València: Del Senia al Segura.

EGEA, J. (1986). La Safor: Un assaig d'anàlisi urbana. Oliva: C.E.I.C. Alfons el Vell.

MILETO, C., VEGAS, F. (2011) Aprendiendo a Restaurar: Un manual de restauración de la arquitectura tradicional de la Comunidad Valenciana. València: Col•legi Oficial d'Arquitectes de la Comunitat Valenciana.

MILETO, C., VEGAS F., (2007) Renovar conservando. Manual para la restauración de la arquitectura rural del Rincón de Ademuz. València: Mancomunidad del Rincón de Ademuz.

VALERI, J. M. (dir.). (1988) Guia de tècniques i productes per a la Rehabilitació (2ed revisada). Barcelona: ITEC, Institut de tecnologia de la construcció de Catalunya.